

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool te Torhout

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	17277
	Instelling	Vrije Basisschool
directeur		Geert JAKUES
adres		Bruggestraat 23 - 8820 TORHOUT
telefoon		050-23.15.11
fax		050-23.15.21
e-mail		de.oefenschool@sint-rembert.be
website/URL		
	Bestuur van de instelling	966391 - VZW Scholengroep Kath. Ond. Sint-Rembert te TORHOUT
adres		Bruggestraat 23 - 8820 TORHOUT
	Scholengemeenschap	120279 - SPERREGEM te TORHOUT
adres		Bruggestraat 23 - 8820 TORHOUT
	CLB	115121 - Vrij CLB Torhout te TORHOUT
adres		Papebrugstraat 8 - 8820 TORHOUT
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	10/10/2011, 11/10/2011, 13/10/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	13/10/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	28/10/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Johan Lamote
	Teamleden	Geert De Witte Ann Brys
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	8
3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
3.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	9
3.4 Lager onderwijs: muzische vorming	10
3.5 Lager onderwijs: ICT	11
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
4.1 Professionalisering	12
4.2 Evaluatie	12
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	14
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	15
6.1 Wat doet de school goed?	15
6.2 Wat kan de school verbeteren?	15
6.3 Wat moet de school verbeteren?	16
7. ADVIES	17
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	17

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De Vrije Basisschool 'De Oefenschool' bestaat uit drie vestigingsplaatsen. Twee ervan liggen aanpalend in het centrum van Torhout op een grote campus met meerdere scholen secundair en hoger onderwijs. De derde vestigingsplaats ligt aan de rand van de stad.

De **kleuterafdeling voldoet** aan de erkenningsvoorwaarden. Om de **leerplandoelen** Nederlands en muzische vorming **geïntegreerd na te streven** hanteert de kleuterafdeling een concept van de onderwijskoepel als referentiekader. Op functionele wijze bewaken de leerkrachten **de volledigheid en het evenwicht van het aanbod** voor de verschillende ontwikkelingsdomeinen. Bij het plannen van de activiteiten hebben de leerkrachten oog voor **de groeilijnen** waardoor ze aansluiten bij de leeftijdsgebonden ontwikkeling van de kleuters. De school merkt een verhoogde instroom van kinderen met een **anderstalige achtergrond**. Ze komt aan de specifieke noden van deze kleuters tegemoet door een gericht **extra aanbod** bij een zorgjuf. Het team heeft nog weinig ervaring en kennis van de wijze waarop het taalverwervingsproces bij anderstalige kleuters verloopt en wat mogelijke consequenties voor de praktijk hiervan kunnen zijn.

Sinds vorig schooljaar is de kleuterafdeling gestart met de **hoekenwerking** kritisch te analyseren. Dit proces verloopt echter heel langzaam. Het is opvallend dat niet alle groepen van de oudste kleuters beschikken over degelijk ingerichte luister- en schrijfhoeken.

De kleuterafdeling is nog zoekende naar een functioneel instrument om de **ontwikkeling van kleuters** systematisch in kaart te brengen. Het team beseft dat het huidige observatie-instrument te algemeen is opgesteld om te komen tot een brede, diepgaande beeldvorming van de kleuters om zo mogelijke ontwikkelingsachterstand te ontdekken.

De **lagere school voldoet niet** aan de erkenningsvoorwaarden. Bij de doorlichting van januari **2006** kreeg de school voor **muzische vorming een gunstig advies beperkt in de tijd**. Bij de opvolging van dit tekort in december **2008** bleek dit tekort **nog onvoldoende** te zijn weggewerkt. De school vroeg en kreeg vervolgens **twee jaar uitstel** om dit tekort verder weg te werken. Tijdens deze doorlichting wordt onderzocht in welke mate de school dit tekort heeft weggewerkt. Ondanks deze **lange periode** die de school kreeg om het tekort muzische vorming grondig aan te pakken is dit onvoldoende weggewerkt.

De voorbije jaren werden **enkele initiatieven** genomen. Twee pedagogische studiedagen met externe deskundigen hadden als doel de teamleden grondig te laten kennismaken met het leerplan muzische vorming. Een studiedag kreeg nog opvolging binnen twee personeelsvergaderingen. Een werkgroep muzische vorming leidde niet tot bindende afspraken met het oog op een gezamenlijke, doelgerichte aanpak.

Vorig schooljaar werd een onderwijsleerpakket voor muzische vorming aangekocht. Er zijn geen duidelijke afspraken over het consequent gebruik van deze methode. In de vestigingsplaats Bruggestraat werd een muzisch lokaal ingericht. De onderwijsinspectie stelt vast dat deze beperkte initiatieven leidden tot een **verhoogd bewustzijn** van het team in verband met de verschillende domeinen binnen dit leergebied. Daarnaast stelt ze vast dat **individuele leerkrachten** op eigen initiatief inspanningen leveren om muzische vorming aan te bieden op een wijze die aansluit bij de visie en de verwachtingen van het leerplan.

Toch stelt de onderwijsinspectie vast dat **op schoolniveau geen afspraken** zijn vastgelegd over de wijze waarop dit leerplan in de dagelijkse praktijk op succesvolle manier kan worden uitgewerkt. Noch op klas-, leerjaar- of schoolniveau is in kaart gebracht of kan worden gegarandeerd dat de leerlingen **een aanbod krijgen conform het leerplan**.

De **evaluatie en rapportering is niet gericht op de leerplandoelen**. In het leerlingenrapport wordt onder de rubriek 'expressie' een cijfer toegekend voor de domeinen beeldopvoeding, muzikale opvoeding en drama. De domeinen bewegingsexpressie en muzisch taalgebruik komen niet aan bod. Deze cijfers worden leerkrachtafhankelijk toegekend zonder duidelijke criteria. Het ontbreekt de school aan

beoordelingscriteria en concrete afspraken. Het team heeft voor muzische vorming weinig ervaring met vormen van zachte evaluatie.

Voor het leergebied **wereldoriëntatie** bevestigt de onderwijsinspectie het beeld dat geschetst werd bij de controle van 2008. De school heeft afspraken over de planning van het aanbod wereldoriëntatie in de lagere afdeling. Alle leerkrachten werken met een bronnenboek dat geïntegreerd wordt in thema's die ze zelf opmaken. Deze werkwijze vormt een indicatie van een continue ontwikkelingslijn van kennis en vaardigheden. In het verleden werd een oplijsting gemaakt van eindtermen die in het bronnenboek niet aan bod komen. Deze lijst werd aangevuld met activiteiten uit andere leergebieden om aan te tonen dat ook deze eindtermen in voldoende mate aan bod komen. De onderwijsinspectie herhaalt met nadruk dat ook voor dit leergebied **verdere opvolging op de klasvloer noodzakelijk** blijft. Het in kaart brengen en permanent bewaken van het aanbod op schoolniveau, leerplandoelgerichte evaluatie en afspraken over functionele, gradueel opgebouwde tijd- en ruimtekaders blijven belangrijke aandachtspunten.

De school heeft nog **een weg af te leggen** om haar inspanningsverplichting met betrekking tot het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen **ICT** na te komen. Op klasniveau zijn in wisselende mate concrete zaken terug te vinden die aan deze leergebiedoverschrijdende eindtermen kunnen worden gerelateerd. De school kan evenwel niet aantonen dat deze op **systematische, graduele en geïntegreerde wijze** ook effectief worden nagestreefd. Voor ICT geldt als bijkomend probleem dat de huidige ICT-voorzieningen vooral in de tweede en derde vestigingsplaats dermate beperkt zijn dat ze een ernstige belemmering vormen voor het nastreven van deze eindtermen. De school is er nog niet aan toe de ICT-competenties van de leerlingen in kaart te brengen en er over te rapporteren.

Bij de vorige doorlichting kreeg de school een tekort wegens het ontbreken van een nascholingsplan. Daarnaast werd ook al gewezen op de **noodzaak aan een sterker professionaliseringsbeleid**. Ook hier moet de onderwijsinspectie vaststellen dat er nauwelijks verandering is gekomen. De professionalisering is niet gebaseerd op een onderbouwde prioriteitenplanning en behoeftebepaling op school- en leerkrachtenniveau. Het nascholingsplan is puur formaliteit. Teamleden kunnen kennis nemen van het nascholingsaanbod en daar op intekenen volgens eigen interesse en behoefte.

Om het tekort in verband met muzische vorming weg te werken maar ook algemeen te komen tot een meer gelijkgerichte werking zal er – zeker in de lagere afdeling – **beleidsmatig** heel wat dienen te gebeuren. Het wegwerken van de intermenselijke en professionele vertrouwensbreuk tussen het team en de schoolleiding is hier een eerste en absolute voorwaarde. Dit kan door het voeren van een **participatief en krachtadig beleid**. Daarbij moet het schoolbeleid daadwerkelijk oog en oor hebben voor de verzuchtingen van het team en binnen een redelijke termijn passend reageren. Daarnaast mogen vernieuwingsprocessen en leerplanimplementatie niet beperkt blijven tot informatieverstrekking. Er dient te worden voorzien in trajectbegeleiding, **opvolging** en ondersteuning tot op de klasvloer en bijsturing waar nodig. Voor het team betekent dit dat individuele leerkrachten **bereid moeten zijn eigen inzichten en handelingswijzen los te laten** en zich te houden aan gezamenlijk gemaakte afspraken.

Omwille van het nog steeds niet weggewerkte tekort voor muzische vorming geeft de onderwijsinspectie **voor de lagere afdeling een ongunstig advies**. Dit betekent dat het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de lagere school op te starten. Indien de school gebruikt maakt van de wettelijk voorziene mogelijkheden om dit advies te laten opschorten, oordeelt de inspectie dat de instelling een beroep moet doen op **externe ondersteuning** om het tekort te remediëren.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De vorige doorlichting vond plaats van 10 januari 2006 tot 16 januari 2006 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies tot 31 augustus 2010. Op het ogenblik van deze doorlichting wordt daarom onderzocht in welke mate de instelling de vermelde tekorten heeft weggewerkt.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

Nederlands

muzische vorming

Lager onderwijs

wereldoriëntatie

muzische vorming

ICT

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS- VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Motivering

- De school hanteert een concept van de onderwijskoepel als referentiekader om de leerplandoelen Nederlands op een geïntegreerde wijze na te streven.
- Alle leerkrachten gebruiken een uniform systeem bij de planning en uitwerking van de belangstellingscentra. Bij elk belangstellingscentrum worden drie dominante ontwikkelingsdomeinen geselecteerd. Binnen elk ontwikkelingsdomein noteren de leerkrachten welke ontwikkelingsaspecten ze nastreven en welke activiteiten ze hier voor organiseren. Frequent verwijzen ze naar leerplandoelen of ontwikkelingsdoelen.
- Om aan te sluiten bij de leeftijdsgebonden ontwikkeling van de kleuters hanteren de leerkrachten de ontwikkelingslijnen van het Ontwikkelingsplan
- Met een functioneel turfsysteem bewaken de leerkrachten de volledigheid van het aanbod en het evenwicht binnen het aanbod.
- Alle leerkrachten hebben een in overleg opgestelde jaarplanning van de belangstellingscentra voor bijna het volledige schooljaar. Ze zijn meestal kalendergebonden of gerelateerd aan de leef- en belevingswereld van de kinderen. De ruimte voor kleuterinitiatief is beperkt.
- Alle klassen beschikken ter ondersteuning van het aanbod Nederlands over divers hedendaags bronnenmateriaal. De mate waarin dit bronnenmateriaal systematisch gebruikt wordt bij de themaplanning is teamlidgebonden.
- De school kent een verhoogde instroom van anderstalige kinderen of kinderen uit een anderstalig of taalarm thuismilieu. De school wil aan de specifieke noden van deze kleuters tegemoet komen door een gericht extra aanbod bij een zorgjuf. Het team heeft nog weinig ervaring en kennis van de wijze waarop het taalverwervingsproces bij anderstalige kleuters verloopt en wat mogelijke consequenties voor de praktijk hiervan kunnen zijn.
- De aanwezige symbolen, pictogrammen en kalenders ondersteunen de ontlukende geletterdheid.
- Risicokleuters worden ondersteund door een zorgjuf. Hierbij probeert de school kort op de bal te spelen. Preventie en remediëring is al de tweede maal een pijler binnen de GOK-werking. Desondanks zijn er in de meeste klassen nog groeikansen om een meer gedifferentieerd aanbod uit te werken en in de klassenpraktijk te organiseren. Veel kleuters krijgen ondersteuning van externe hulpverleners.
- In de hoekenwerking zijn voldoende elementen terug te vinden die de talige ontwikkeling van kleuters bevorderen. Voor de verrijking van de boekenhoek werken de leerkrachten samen met de plaatselijke bibliotheek. Niet alle klassen voor de oudste kleuters beschikken over een luister- en schrijfhoek. De aandacht voor hoekenverrijking op basis van het lopende belangstellingscentrum is wisselend en teamlidgebonden. Vorig jaar werden er afspraken gemaakt om de huishoek en de kring gradueel uit te bouwen doorheen de kleuterafdeling. Dit schooljaar plant de kleuterafdeling eenzelfde oefening voor de bouw- en de winkelhoek. Bij dit goede initiatief toch de kanttekening waarom slechts één of twee hoeken per schooljaar aangepakt worden.

3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

Motivering

- De school hanteert een concept van de onderwijskoepel als referentiekader om de leerplandoelen muzische vorming op een geïntegreerde wijze na te streven. Met een functioneel turfsysteem bewaken de leerkrachten de volledigheid en het evenwicht binnen het aanbod. In de planningsdocumenten zijn diverse verwijzingen naar het leerplan muzische vorming terug te vinden.
- De thematische werking biedt voldoende kansen om de verschillende domeinen binnen muzische vorming aan bod te laten komen.
- De hoekenwerking, het aanwezige materiaal en een gericht aanbod zijn afgestemd op het ontwikkelingsniveau van de kinderen en scheppen voldoende kansen tot muzische ontwikkeling met ruimte om te experimenteren en te exploreren.
- De teamleden communiceren over het muzisch aanbod en de gehanteerde technieken naar ouders en geven geregeld de werkstukjes mee naar huis.
- Het evalueren van het muzisch proces binnen het kleutervolgsysteem is nog geen verworvenheid.

3.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Motivering

- De school heeft afspraken over de planning van het aanbod wereldoriëntatie in de lagere afdeling. Alle leerkrachten werken met een bronnenboek dat ze integreren in de thema's die ze zelf uitwerken. Deze werkwijze vormt een indicatie op een continue ontwikkelingslijn van kennis en vaardigheden. In het verleden werd een oplijsting gemaakt van eindtermen die in het bronnenboek niet aan bod komen. Deze lijst werd aangevuld met activiteiten uit andere leergebieden om aan te tonen dat ook deze eindtermen in voldoende mate aan bod komen. Voor verkeersopvoeding hanteren de leerkrachten een afzonderlijk pakket. Dit alles bevestigt het beeld dat de onderwijsinspectie schetste in het verslag van de controle van eind 2008.
- De kwaliteit van de jaarplanning en de leerplangerichtheid bij de uitwerking van de eigen thema's is niet in alle leerjaren even sterk. De opvolging op de klasvloer die bij de controle van 2008 als noodzakelijk werd voorgesteld is niet gebeurd. De meeste teamleden hebben weinig zicht op de aangeboden leerinhouden van de thema's in het voorafgaande of volgende leerjaar. Op schoolniveau is geen zicht op het feit of het aanbod dekkend is voor het leerplan.
- De leerkrachten beschikken over het vernieuwde leerplan wereldoriëntatie. Een verkenning van dit leerplan op schoolniveau is nog niet gebeurd en is ook nog niet gepland. Het team vertrouwt erop dat een nieuw aangekocht pakket voor het domein techniek conform het nieuwe leerplan is. Het team heeft zich nog niet afgevraagd welke de mogelijke gevolgen zijn voor de klaspraktijk met betrekking tot de aanpassing van het leerplan voor het domein natuur.
- Functionele tijd- en ruimtekaders zijn niet in alle klassen aanwezig en zijn geenszins op elkaar afgestemd. Het ontbreekt de school aan duidelijke en bindende afspraken om deze doorheen de lagere afdeling gradueel aan te bieden. Niet alle leerkrachten slagen er in de tijd- en ruimtekaders systematisch als ondersteunend leermiddel te hanteren.
- De evaluatie van wereldoriëntatie gebeurt met een combinatie van eigen of (bewerkte) methodegebonden toetsten. Vooral bij de eigen toetsen staan leerkrachten weinig stil bij de mate waarin deze gerelateerd zijn aan de leerplandoelen.
- De school levert inspanningen om wereldoriëntatie op een werkelijkheidsgerichte manier aan te bieden.

3.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet niet

Motivering

- Na de doorlichting van januari 2006 kreeg de school voor muzische vorming een gunstig advies beperkt in de tijd. Bij de opvolging van dit tekort in december 2008 bleek dit tekort nog onvoldoende te zijn weggewerkt. De school vroeg en kreeg twee jaar uitstel om dit tekort verder weg te werken.
- In de brief waarmee het schoolbestuur dit uitstel aanvroeg, worden een aantal initiatieven opgesomd die de school in staat zou moeten stellen het tekort weg te werken. Bij deze doorlichting werd nagegaan of het schoolbeleid de aangekondigde initiatieven effectief heeft genomen en wat de blijvende effecten er van zijn.
- Twee pedagogische studiedagen met externe deskundigen hadden als doel de teamleden grondig te laten kennismaken met het leerplan muzische vorming. Een studiedag werd nog gevolgd door twee personeelsvergaderingen. Dit leidde tot een verhoogd bewustzijn van de verschillende deeldomeinen binnen dit leergebied. De aangekondigde verdere trajectbegeleiding is echter niet doorgegaan.
- Enige tijd functioneerde een werkgroep muzische vorming binnen de school. Deze werkgroep bestond uit de directeur en twee leerkrachten. Meerdere teamleden geven aan niet van deze werkgroep af te weten of geven aan dat de output van de werkgroep minimaal is tot onbestaand in de vestigingsplaatsen. Volgens de directeur is de realisatie van het muzisch lokaal in de administratieve vestigingsplaats het resultaat van de werkgroep. De werkgroep volgde een nascholing rond 'leerlijnen binnen muzische vorming'. Deze nascholing kende geen verder vervolg voor de schoolwerking.
- De aangekondigde beginsituatieanalyse bestond uit een oplistings van de activiteiten en technieken per klas. Deze oplistings werd verder niet geanalyseerd en leidde niet tot enige bijsturing, noch tot een gericht nascholingsplan zoals werd aangekondigd in de motivering tot uitstel. In de nascholingsplannen van de voorbije jaren zijn geen verdere sporen van gerichte nascholing rond implementatie van het leerplan muzische vorming terug te vinden.
- Sinds vorig schooljaar beschikken alle leerkrachten over een onderwijsleerpakket voor muzische vorming. Vorig schooljaar gold de afspraak dat iedereen minstens drie activiteiten ervan zou geven. Daarna werd beslist het pakket niet algemeen in te voeren. Er werden geen alternatieve pakketten of andere afspraken vastgelegd. De mate waarin dit onderwijsleerpakket gebruikt wordt is heel erg teamlidafhankelijk. Sommigen gebruiken de methode vrij consequent, anderen zien het vooral als interessant bronnenmateriaal, nog anderen verkiezen een eigen aanbod uit te werken. Hieromtrent ontbreken duidelijke richtlijnen, afspraken en leerlijnen op schoolniveau.
- Noch op klas-, noch op schoolniveau wordt bewaakt of het aanbod volledig en evenwichtig is. De mate waarin leerkrachten een inspanning leveren om alle domeinen van muzische vorming aan bod te laten komen is sterk teamlidafhankelijk. Een aantal teamleden werkt op eigen initiatief met turflijsten om tot een overzicht van het aanbod te komen. In het vorig schooljaar aangekondigd digitaal systeem om doelen en leerlijnen op schoolniveau in kaart te brengen, blijkt op het moment van de schooldoorlichting nog steeds niet te functioneren. In het schoolwerkplan stelt de school de vraag naar de zinvolheid van dit instrument.
- Enkele leerjaren werken voor muzische vorming klasdoorbrekend met een doorschuifstelsel, waarbij de verschillende leerkrachten elk één of meerdere domeinen voor hun rekening nemen. In een aantal leerjaren zijn de afspraken die deze organisatievorm ondersteunen minimaal. Dit leidt er toe dat niet alle domeinen

(evenwichtig) aan bod komen. Soms hebben leerkrachten geen kennis van het aanbod van hun collega's.

- De wijze waarop leerkrachten de muzische doelen nastreven, is vrij verschillend en niet altijd aansluitend bij de visie van het leerplan. Individuele leerkrachten geven het beschouwen en creëren een duidelijke plaats in het didactische proces, anderen werken zeer productgericht en beperken zich het aanbod tot een vrij klassiek aanbod van versjes, liederen, schilder- en knutselactiviteiten.
- De evaluatie en rapportering zijn niet gericht op de leerplandoelen. In het leerlingenrapport wordt onder de rubriek 'expressie' een cijfer toegekend voor de domeinen beeldopvoeding, muzikale opvoeding en drama. Deze cijfers worden leerkrachtafhankelijk toegekend zonder duidelijke criteria. Het ontbreekt de school aan beoordelingscriteria en concrete afspraken. Het team heeft voor muzische vorming weinig ervaring met vormen van zachte evaluatie. Ondanks een opmerking bij de vorige doorlichting wordt ook (schoon)schrift nog altijd bij muzische vorming gerapporteerd. Ook in de leerlingendossiers worden geen gegevens over de leervorderingen voor dit leergebied opgenomen. Nergens wordt aangegeven waar leerlingen eventuele muzische competenties hebben opgebouwd.

3.5 Lager onderwijs: ICT

Voldoet niet

Motivering

- De school kan niet aantonen dat ze met een eigen planning de leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT in voldoende mate nastreeft.
- De teamleden zijn op de hoogte van het bestaan van leergebiedoverschrijdende eindtermen voor ICT. Op schoolniveau gebeurde nog geen diepgaande verkenning van de eindtermen ICT. De meeste teamleden hebben over deze eindtermen onvoldoende kennis en visie en de school heeft geen afspraken om deze te vertalen in een volledig, gradueel opgebouwd en geïntegreerd aanbod.
- Los van de individuele ICT-competentie is het niet voor alle teamleden duidelijk op welke manier ICT op een zinvolle wijze kan worden geïntegreerd in het dagelijks pedagogisch-didactisch handelen.
- De school leverde de voorbije jaren een inspanning om de ICT-voorzieningen uit te breiden door de aankoop van o.a. nieuwe computers, een aantal laptops, enkele digitale borden en beamers. Desondanks wordt de integratie van ICT nog altijd ernstig bemoeilijkt door slecht functionerende PC's en laptops, problemen met de server, slecht functionerend internet (o.a. vestigingsplaats Koornbloem) en verouderde of beperkte software. Dit alles belemmert de school om voldoende tegemoet te komen aan haar inspanningsverplichting voor ICT.
- De ICT-vaardigheden van de leerlingen worden niet geëvalueerd en gerapporteerd.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- Formeel beschikt de school over een nascholingsplan. In de nascholingsplannen van de voorbije schooljaren zijn niet alle teamgerichte nascholingen opgenomen. Uit het nascholingsplan voor het huidige schooljaar is niet af te leiden welke teamleden individuele nascholing zullen volgen. Naar eigen zeggen van de directeur van de lagere afdeling wordt dit nascholingsplan post factum aangevuld eens de nascholing effectief gevolgd is.
- Het nascholingsplan vertrekt niet vanuit een duidelijke visie op professionalisering. Het is niet gebaseerd op een onderbouwde prioriteitenplanning en behoeftebepaling op school- en leerkrachtniveau. Teamleden kunnen kennis nemen van het nascholingsaanbod en daar op intekenen volgens eigen interesse en behoefte. Uit de nascholingsplannen van de voorbije jaren blijken slechts een beperkt aantal leerkrachten hier gebruik van te maken. Op schoolniveau wordt niet stilgestaan bij de vraag of zowel de teamgerichte als de individuele nascholing een blijvend effect hebben op het onderwijsbeleid.
- Het nascholingsplan wordt niet voorgelegd aan de bevoegde overlegorganen.
- De school neemt deel aan internationale uitwisselingsprogramma's via het Comeniusproject. Deelnemende leerkrachten geven aan dit als een persoonlijke bron van verrijking te ervaren.
- Onderwijsvernieuwing gebeurt in hoofdzaak via informatieverstrekking. Begeleiding bij de vertaling naar de klaspraktijk, verdere opvolging en eventuele bijsturing gebeuren amper of niet. Dit manifesteert zich het meest duidelijk in de lagere afdeling.
- Bij de doorlichting van 2006 kreeg de school een tekort wegens het ontbreken van een nascholingsplan. In het verslag van deze doorlichting worden daarnaast tal van kritische bedenkingen en aanbevelingen geformuleerd rond het toenmalig beleid inzake professionele ontwikkeling. Vijf jaar later blijkt de toestand nauwelijks veranderd.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

- De kleuterafdeling is nog zoekende naar een functioneel instrument om de ontwikkeling van kleuters systematisch in kaart te brengen. Het huidige observatiedocument is opgebouwd volgens de verschillende ontwikkelingsdomeinen maar is verder bijzonder ruim en algemeen. Er is geen normering om de verschillende domeinen te scoren. De signalering is algemeen, intuïtief en geënt op persoonlijke ervaring van de leerkracht. Het is onduidelijk hoe de school komt tot een brede, diepgaande beeldvorming van de kleuters op basis waarvan mogelijke

ontwikkelingsachterstand kan worden ontdekt. De vraag kan gesteld worden in welke mate deze partiële beeldvorming kan leiden tot een effectief zorgbeleid. De leerlingendossiers die in de klassen aanwezig zijn, bevatten geen gegevens over gesignaleerde problemen en eventuele zorginterventies. Het elektronische kindvolgsysteem dat de school wil gebruiken werkt om technische redenen al geruime tijd niet. Zorgdossiers worden manueel bijgehouden. Voor de teamleden is het niet duidelijk welke informatie deze dossiers bevat en of deze voor hen toegankelijk is.

- Voor de oudste kleuters voorziet de school systematisch in een test van het rekenbegrip en een schoolrijpheidstest. Voor risicokleuters, ook voor jongere kinderen, kunnen eventueel in samenwerking met het CLB bijkomende tests worden afgenomen. Specifieke testafname om de taalvaardigheid van kleuters in kaart te brengen gebeurt niet.
- In de lagere afdeling zijn de toetsen van de onderwijsleermethodes voor Nederlands, Frans en wiskunde de basis voor het evalueren. Genormeerde toetsen vanuit het leerlingvolgsysteem voor rekenvaardigheden, lezen en spelling vullen de beeldvorming aan.
- Voor wereldoriëntatie gebeurt het toetsen op basis van eigen en al dan niet herwerkte methodetoetsen. Een aantal leerkrachten kan aantonen dat ze niet enkel kennis maar ook vaardigheden en attitudes meenemen in het evaluatieproces. In het traject van leerplanimplementatie rond wereldoriëntatie dat de school de voorbije jaren heeft afgelegd, is het aspect evaluatie weinig expliciet aan bod gekomen
- Ondanks een negatief advies na de doorlichting van 2006 en twee jaar uitstel voor de eindcontrole is in de lagere afdeling nog zelfs geen begin gemaakt van enige visieontwikkeling rond het breed evalueren van muzische vorming. Ook de tips en aanbevelingen hieromtrent in de deelleerplannen zijn bij het team niet bekend. Met het oog op het rapport worden punten toegekend voor de domeinen beeld, muziek en drama. Over de doelgerichtheid en de cesuur bij het toekennen van de cijfers zijn geen afspraken. De andere domeinen van muzische vorming worden niet geëvalueerd.
- De evaluatie van bewegingsopvoeding is doelgericht maar weinig volledig. Bij elke evaluatieperiode worden enkele competenties beoordeeld, hierbij is ook aandacht voor inzet en attitudes.
- De vorderingen met betrekking tot de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren en ICT worden niet systematisch in beeld gebracht. Via de rapportering krijgen leerlingen noch ouders omtrent deze vaardigheden enige feedback.
- Op het rapport is ruimte voorzien voor toelichting rond het socio-emotionele functioneren van de leerling. Vermits de school ook voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden niet beschikt over een (wettelijk vereiste) eigen planning is het onduidelijk in welke mate de commentaren daadwerkelijk naar deze eindtermen refereren.
- De school neemt deel aan de door de koepel georganiseerde toetsen. De resultaten van deze toetsen worden intern nauwelijks gecommuniceerd of verder geanalyseerd. Er worden nog geen conclusies aan verbonden in het kader van een interne kwaliteitszorg.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Bij de start van het schooljaar wijzigde de beleidsstructuur van de school. De directeur werd halftijds coördinerend directeur van de scholengemeenschap. De vrijgekomen halftijdse directiefunctie werd ingevuld door de vroegere beleidsondersteuner. In combinatie met de functie van zorgcoördinator is zij verantwoordelijk voor de pedagogisch-didactische aansturing van de kleuterafdeling. Voor de lagere afdeling werd een nieuwe beleidsondersteuner aangeworven. De beide directies en de beleidsondersteuner zijn ook elk praktisch en organisatorisch verantwoordelijke voor één van de drie vestigingsplaatsen.
- Binnen de school fungeren enkele werkgroepen die de onderwijskundige werking kunnen ondersteunen. Voor de meeste teamleden is het echter onduidelijk wat de opdracht, de slagkracht, het mandaat en de verwachte resultaten voor de werkgroepen zijn.
- In de kleuterafdeling is er een aanzet om vanuit een visie een talenbeleid te ontwikkelen. De lagere afdeling is daar nog niet aan toe. De school kent een gewijzigde instroom met meer anderstalige kinderen. Ze groepeerde deze en geeft hen binnen de zorgwerking een gerichte maar beperkte taalondersteuning. De leraren doen inspanningen om het Standaardnederlands in de instructie en de communicatie te hanteren. De school streeft een duidelijke taal na in de schriftelijke communicatie met externen. De school heeft nog tal van groeikansen om gerichte taalondersteunende activiteiten te ontwikkelen vanuit een visie en gedragen door een talenbeleid.
- Er is een opvallende breuklijn tussen de lagere en de kleuterafdeling wat betreft gelijkgericht denken en handelen. Een zekere mate van gelijkgerichtheid in de kleuterafdeling uit zich o.m. in de uniforme wijze waarop belangstellingscentra worden gepland en uitgewerkt. In de lagere afdeling is die gelijkgerichtheid veel minder aanwezig. De meeste teamleden zijn zich hiervan bewust en zijn vragende partij om hier snel, diepgaand en gezamenlijk werk van te maken.
- De gezamenlijke doelgerichtheid in de lagere afdeling wordt sterk bemoeilijkt door een duidelijke intermenselijke en professionele vertrouwensbreuk tussen de meeste teamleden en de schoolleiding. De oorzaken van deze vertrouwensbreuk zijn uiteenlopend en slepen blijkbaar al lange tijd aan.
- Teamleden hebben het vooral moeilijk met de weinig transparante, lang aanslepende of ontbrekende besluitvormingsprocessen. Daarnaast geven ze aan geen gehoor te vinden met vragen in verband met de materiële uitrusting en veiligheid. Binnen de school heerst een algemeen ongenoegen over het feit dat het oplossen van bepaalde praktische en onderwijskundige vragen of noden vaak lang op zich laten wachten of zelfs geen gevolg krijgen. In de vestigingsplaatsen worden ook vragen gesteld bij de uiterst beperkte aanwezigheid van de directeur. Leerkrachten verwoorden ook geen vertrouwen meer te hebben in de bestaande wettelijk voorziene participatie- en overlegorganen. Dit alles leidt er toe dat leerkrachten zich terugtrekken binnen hun klas, leerjaar of vestigingsplaats en de cultuur van 'eilandenschool' in stand houden.
- De school heeft nog steeds weinig oog voor leerplanrealisatie of het nastreven of realiseren van de eindtermen. Dit blijkt o.m. uit de onduidelijke strategie om de vernieuwde leerplannen wereldoriëntatie, taalbeschouwing, Frans en bewegingsopvoeding te implementeren en uit het ontbreken van een schooleigen planning voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen. Beleidsmatig wordt dit weinig aangestuurd, noch opgevolgd.
- Bij vernieuwingsprocessen wordt veeleer gezocht naar snelle oplossingen dan dat er vertrokken wordt van een evaluatie van de schooleigen situatie en de uitdieping van een visie. Maar ook individuele leerkrachten vertrouwen al te vaak eenzijdig op de beschikbare methodes en eigen inzichten eerder dan op de leerplannen. Het beperkt uitgebouwde professionaliseringsbeleid komt hier ook niet aan tegemoet.

- Leerkrachten worden binnen hun professioneel functioneren niet gecoacht, opgevolgd of van feedback voorzien. Vanuit het beleid gebeuren geen systematische, gerichte klasbezoeken. De invoering van functioneringsgesprekken is nog niet opgestart. In de kleuterafdelingen wordt dit enigszins gecompenseerd door de meer fysieke aanwezigheid van een beleidsverantwoordelijke en de informele contacten en klasbezoeken.
- De school is er nog niet aan toe om een systeem van interne kwaliteitszorg uit te bouwen. De school slaagt er niet in om een tekort dat ruim vijf jaar geleden werd vastgesteld op systematische en grondige wijze weg te werken. De vele onderwijskundige aanbevelingen uit het vorige doorlichtingsverslag en de diverse tussentijdse controles worden niet opgepikt en beleidsmatig aangepakt. Beschikbare outputgegevens worden niet geanalyseerd op leerling-, klas- en schoolniveau met het oog op het ontdekken van eigen sterktes en zwaktes en het opzetten van eventuele verbeteracties. De school heeft geen gefundeerde meerjarenplanning gebaseerd op reële noden van de school.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Een evenwichtig en doordacht aanbod in de kleuterafdeling dat aansluit bij de verwachtingen van het leerplan. Duidelijke afspraken in verband met planning en het functioneel bewaken van het aanbod.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De gelijkgerichte uitwerking van het aanbod in de kleuterafdeling.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De begeleiding en opvolging van gemaakte afspraken in de kleuterafdeling.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Meer ruimte voorzien voor kleuterinitiatief bij het plannen van de belangstellingscentra.
- Het aanbod voor wereldoriëntatie in kaart brengen op schoolniveau. De gemaakte afspraken opvolgen op de klasvloer. De evaluatie van wereldoriëntatie op schoolniveau verder uitwerken. Tijd- en ruimtekaders gradueel opbouwen en functioneel gebruiken.
- Investeren in visieontwikkeling en opbouwen van expertise met betrekking tot taalverwervingsprocessen bij anderstalige kinderen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Voorzien in een functioneel observatie-instrument in de kleuterschool.
- De problemen met de registratie van gegevens (analyses, verslagen, handelingsplannen, zorginterventies, ...) in verband met risicoleerlingen dringend oplossen en deze informatie toegankelijk maken voor alle kindbetrokkenen.

- Het vernieuwingsproces rond de hoekenwerking in de kleuterschool aan een hoger tempo laten verlopen. Minstens voor de oudste kleuters voorzien in een luister- en schrijfhoek.
- Aansluitend bij de GOK-werking rond preventie en remediëring permanent de verwachtingen hieromtrent expliciteren tegenover de klasleerkrachten.
- De leergebiedoverschrijdende eindtermen een duidelijke plaats geven binnen de evaluatie en rapportering.
- ICT-competenties van leerlingen in kaart brengen en erover rapporteren. Zorgen voor voldoende functionerende hardware op school- en leerlingenniveau. Een goed werkend internet voorzien in de vestigingsplaats Koornbloem. Permanent investeren in actuele software.
- Vernieuwingsprocessen en leerplanimplementatie niet beperken tot informatieverstrekking. Ook voorzien in trajectbegeleiding, opvolging en ondersteuning tot op de klasvloer en bijsturen waar nodig.
- De ontwikkeling van een talenbeleid verder uitbouwen.
- In het kader van interne kwaliteitszorg op systematische wijze outputgegevens verzamelen en analyseren op leerling-, klas- en schoolniveau.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Een daadkrachtig maar participatief beleid voeren met opvolging van en aandacht voor de vragen en verzuchtingen van het team.
- Een professionaliseringsbeleid ontwikkelen op gebaseerd op een onderbouwde prioriteitenplanning en behoeftebepaling op school- en leerkrachterniveau.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De realisatie van de eindtermen muzische vorming

Wat betreft de regelgeving:

- Leergebiedoverschrijdende eindtermen: Een schooleigen planning opmaken die garandeert dat de leergebiedoverschrijdende eindtermen ICT gradueel worden nagestreefd (decreet basisonderwijs art.44, §2).
- Het nascholingsplan voorleggen aan de bevoegde overlegorganen.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs.

ONGUNSTIG

Lager onderwijs

omwille van onvoldoende bereiken van de leergebiedgebonden eindtermen
of nastreven van de attitudinale eindtermen voor
muzische vorming

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

DE INSPECTIE OORDEELT DAT DE INSTELLING EEN BEROEP MOET DOEN OP EXTERNE ONDERSTEUNING OM DE TEKORTEN TE REMEDIEREN.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

In overeenstemming met het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de **lagere afdeling** van de Vrije Basisschool De Oefenschool, Bruggestraat 23, 8820 Torhout opgestart.

Na deliberatie besliste het inspectieteam dat de tekorten voor het nastreven van de leergebiedoverstijgende eindtermen voor ICT van zulke aard zijn dat verdere opvolging noodzakelijk is. We voeren daarom over drie schooljaren opnieuw een controle uit op het nastreven van de leergebiedoverstijgende eindtermen voor ICT Deze controle kan plaatsvinden **vanaf 29 oktober 2014**. Als de onderwijsinspectie tijdens de tweede controle oordeelt dat de leergebiedoverstijgende eindtermen niet nagestreefd worden, kan dit leiden tot een advies aan de Vlaamse Regering om de financiering of subsidiëring van de school geheel of gedeeltelijk in te houden. (conform Art. 71 van het Decreet basisonderwijs 25/2/1997)

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Johan Lamote

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam:

9. ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen een termijn van twee maanden na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

De Vlaamse regering keurde het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot 31 december 2014.